

UNIUNEA EUROPEANĂ

Codul proiectului: POCU/476/4/18/130413

Axa prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei

Titlul proiectului: PROTECT(ie) – Prevenirea Riscurilor prin servicii de specialitate oferite la Timp Elevilor, Copiilor și Tinerilor, aflați în risc de separare de familie în municipiul Cluj-Napoca

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman
Beneficiar: Direcția de Asistență Socială și Medicală

Manual de bune practici în *Prevenirea riscurilor prin servicii de specialitate oferite elevilor, copiilor și tinerilor, aflați în risc de separare de familie*

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL
CLUJ-NAPOCA

DIRECȚIA DE ASISTENȚĂ
SOCIALĂ ȘI MEDICALĂ

PROTECT (ie)
POCU/476/4/18/130413
Proiect cofinanțat din Fondul Social
European prin Programul Operațional
Capital Uman 2014-2020

CENTRUL DE RESURSE
PENTRU PĂRINȚI ȘI COPII

“PROTECT(ie) – Prevenirea Riscurilor prin servicii de specialitate oferite la Timp Elevilor, Copiilor și Tinerilor, aflați în risc de separare de familie în municipiul Cluj-Napoca”

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Valoare proiect: 3,630,698.56 lei

Data începerii proiectului: 15 iulie 2020

Data finalizării proiectului: 14 iulie 2023

Beneficiar: Direcția de Asistență Socială și Medicală

Echipa proiectului:

Cristian Hetea - manager proiect
Magda Iclodean - Lazar - asistent manager
Marius Cătălin Ursache - manager financiar
Gabriela Ciupei - responsabil achiziții publice
Marinela Tămășan - expert resurse umane
Brîndușa Antonia Grigoraș - responsabil proces
Mirela Carmen Ignat - asistent social 1
Emil Stoica - asistent social 2
Cristina Butyka - psiholog 1
Ligia Suciu - psiholog 2
Codruț Ștefan Trif - psiholog 3
Sever Mihail Bogdan - consilier juridic
Ileana David - asistent medical 1
Eva Ileana Hoca - asistent medical 2
Mirela Luminița Petrișor - animator socio-educativ 1
Noemi Hancsiki - animator socio-educativ 2

Și-au mai adus contribuția:

Oana Claudia Morar - psiholog
Ildiko Gal - psiholog
Daniela Cristina Olari - asistent social

Acest material a fost realizat în cadrul proiectului PROTECT(ie) – Prevenirea Riscurilor prin servicii de specialitate oferite la Timp Elevilor, Copiilor și Tinerilor, aflați în risc de separare de familie în municipiul Cluj-Napoca
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României

Autori broșură:

- Butyka Cristina - psiholog
- Ignat Mirela - asistent social
- Brîndușa Antonia Grigoraș - responsabil proces

Data: Iunie 2023
Cluj-Napoca

OBIECTIVELE PROIECTULUI

Obiectiv general

Obiectivul general al proiectului PROTECT(ie) a constat în îmbunătățirea accesului la servicii sociale și medicale, de calitate și durabile, pentru copii și tineri aflați în dificultate, din municipiul Cluj-Napoca.

Proiectul și-a propus să dezvolte și să diversifice la nivel local servicii integrate pentru copii și adolescenți în risc de separare de familiile lor, în vederea facilitării dezvoltării personale și sociale a acestora, creșterii gradului lor de participare activă și integrare în familie, școală și comunitate.

Scopul proiectului a fost să sprijine și să asiste copiii și adolescenții, respectiv familii/apartinători ai acestora, care întâmpină dificultăți psiho-sociale și de adaptare, prin oferirea de servicii de informare, evaluare psihologică, consiliere, socializare, petrecerea timpului liber, educație parentală, bazate pe nevoile și așteptările lor specifice.

Pe termen lung proiectul va îmbunătăți la nivelul comunitar sistemul de identificare timpurie și prevenire primară a cazurilor de copii la risc de separare de familiile lor și facilitarea incluziunii acestor copii în contextele în care trăiesc.

Obiective specifice

1. Să dezvolte un mecanism complex/integrat, pentru acompanierea a 150 de copii și tineri expuși riscului separării și a familiilor acestora în vederea asigurării drepturilor de baza ale copiilor (dreptul la identitate/familie, sănătate și educație), din unități școlare din orașul Cluj-Napoca, într-o perioadă de 34 de luni.
2. Să asigure intervenția multidisciplinară pentru 150 de copii/tineri aflați în situație de risc de separare de familie și asistarea familiei, pe o perioadă de 34 de luni.
3. Creșterea gradului de conștientizare și sensibilizare a familiilor și a publicului larg despre beneficiile asigurării dreptului copilului la o familie, prin 3 campanii de informare, inclusiv în mediul online, pe perioada de 34 de luni.

Echipa de specialiști care s-a ocupat de implementarea proiectului, care a planificat și oferit servicii și beneficii sociale grupului țintă a fost formată din 3 psihologi, 2 asistenți sociali, 1 consilier juridic, 2 animatori socio-educăționali, 2 asistenți medicali, coordonați de către responsabilul de proces.

Grupul țintă al proiectului - 150 copii expuși riscului de separare de familie proveniți de pe raza municipiului Cluj-Napoca, copii care riscă să piardă îngrijirea parentală când nevoile lor de baza materiale, emoționale, de sănătate și educaționale sunt neglijate.

Vulnerabilitățile individuale sau familiale vizate s-au referit la: disfuncționalități familiale din cauza statutului socio-economic, comportamente de risc ale părinților, probleme psihologice, tulburări de comportament ale copiilor, starea de sănătate precară a părinților sau a copiilor, probleme în context școlar, apartenența la un grup de prieteni la risc, etc.

DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR ȘI SUBACTIVITĂȚILOR

A 2 Dezvoltarea Centrului de Resurse pentru Părinți și Copii (CRPC)

Pentru ca toate activitățile și serviciile oferite în cadrul proiectului să fie eficiente și implementate cu succes, dar și pentru a se putea asigura sustenabilitatea proiectului în mod optim, a fost nevoie ca Centrul de Resurse pentru Părinți și Copii din cadrul Direcției de Asistență Socială și Medicală (DASM) să fie dotat și echipat, în funcție de nevoile identificate, prin achiziționarea de echipamente, mobilier, teste de evaluare, jocuri educative. De asemenea, s-au dezvoltat și elaborat metodologii specifice de lucru, proceduri și instrumente, organizându-se și întâlniri tematice, cursuri de instruire cu personalul implicat.

A 3 Furnizarea de servicii și beneficii sociale pentru grupul țintă

Echipa de implementare formată din psiholog 1, 2 și 3, asistent social 1 și 2, consilier juridic, animator socio-educational 1 și 2, asistent medical 1 și 2, coordonați de către responsabilul de proces, au planificat și implementat activitatea privind oferirea de servicii și beneficii sociale grupului țintă.

A 3.1 Identificarea și selecția copiilor/tinerilor aflați în risc de separare de familie s-a realizat în baza *Metodologiei privind selecția beneficiarilor*. Această metodologie a presupus ca echipa Centrului de Resurse pentru Părinți și Copii să identifice potențialele școli partenere/ colaboratoare din analiza datelor statistice ale DASM - Serviciul Protecția Copilului și Familiei și a datelor statistice ale ISJ Cluj, iar ulterior să realizeze o analiză mai detaliată la nivelul școlilor în vederea realizării selecției beneficiarilor.

Admiterea copiilor în cadrul proiectului s-a realizat la solicitarea directă a copilului și/sau a părintelui/reprezentantului legal, la solicitarea școlii, la solicitarea altor specialiști/altor instituții publice/private din comunitate și prin referire din partea altor servicii din cadrul DASM.

În perioada octombrie-decembrie 2020, au fost identificați, selectați și înscriși în grupul țintă 124 beneficiari, copii cu vârste între 8 și 18 ani, cu risc de separare de familie. Pe parcursul implementării proiectului, a continuat procesul de înscriere în grupul țintă, fiind identificați noi beneficiari care aveau nevoie de serviciile proiectului. Astfel, în cei 3 ani de implementare a proiectului, numărul total de beneficiari care au fost înscriși a fost de 203 copii (109 fete și 94 băieți).

În baza statisticilor lunare, care au urmărit participarea copiilor la activități, s-a putut observa că a existat o medie de 107 copii, care au accesat în mod constant serviciile proiectului, conform graficului de mai jos.

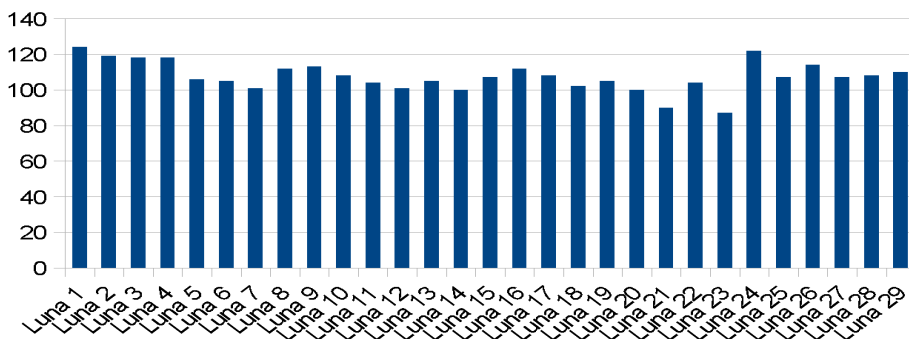

Figura 1 Media lunară a participării copiilor la activități în perioada 2020-2023

A 3.2 Oferirea de servicii de consiliere psihologică, medicală, juridică și socială

Echipele de implementare au oferit servicii de consiliere psiho-socială, juridică, medicală, urmărind dezvoltarea abilităților pentru viața independentă, acompanierea individualizată, facilitarea accesului la servicii specializate, consiliere și orientare școlară. Intervențiile au urmărit să îi ajute pe copiii/tinerii să traverseze perioada de vulnerabilitate, pentru a preveni și diminua riscul separării copilului de familie, regăsirea sentimentului de securitate în relația copil-familie.

Aceste activități s-au desfășurat atât sub forma întâlnirilor individuale, cât și de grup, atât în mediul on-line, prin intermediul platformei Zoom, cât și față în față, începând cu luna noiembrie 2020. Restricțiile impuse de pandemia provocată de COVID-19, au determinat regândirea multor activități, susținerea lor în mediul on-line, pentru a preveni răspândirea virusului.

Toate aceste servicii au fost oferite în baza unui Plan Individual de Intervenție, plan care a avut în vedere nevoile identificate în procesul de evaluare inițială de admitere în proiect și în procesul de evaluare complexă.

a) Consiliere psihologică

Consilierea psihologică individuală a fost acordată de psihologi pentru copiii la care s-au identificat vulnerabilități specifice sau acute și/sau părinților acestora. *Consilierea psihologică de grup* s-a realizat cu scopul autocunoașterii și dezvoltării personale/abilităților non-cognitive.

Modalitatea principală de desfășurare a acestor ședințe a fost față în față, însă atunci când situația a impus-o, s-au organizat și ședințe online sau telefonice.

Tematica grupurilor a fost următoarea:

- Descoperirea și dezvoltarea abilităților personale (independență emoțională și psihologică față de părinți, familie și alte grupuri de apartenență, dezvoltarea identității personale, adaptarea la schimbările fizice care se produc și adaptarea la cerințe noi/crescute);
- Recunoașterea și gestionarea emoțiilor;
- Abordarea vulnerabilităților personale în grup;

- Dezvoltarea și exersarea abilităților de conștientizare a resurselor și scopurilor personale (setarea unor scopuri de dezvoltare a carierei);
- Abordarea comportamentelor de risc în scop preventiv (consum de substanțe psiho-active, comportament sexual neprotejat, absenteism școlar, fugă de acasă, sarcină nedorită, alegerea responsabilă a grupului de prieteni și a partenerilor);
- Dezvoltarea abilităților sociale (empatie, echilibru în a cere și a oferi ajutor în relațiile sociale, aprecierea corectă a relațiilor, comunicare);
- Gestionarea propriei sexualități.

În cei 3 ani de implementare a proiectului, s-au desfășurat aproximativ 610 ședințe de consiliere psihologică individuală, atât cu copiii, cât și cu părinții acestora și 24 de sesiuni de consiliere de grup.

În situațiile în care, în urma evaluării psihologice s-au identificat probleme care necesitau intervenție de specialitate (consult psihiatric, psihoterapie de lungă durată etc.), beneficiarii au fost referiți și orientați către alte instituții sau organizații de profil, care sunt furnizori de astfel de servicii.

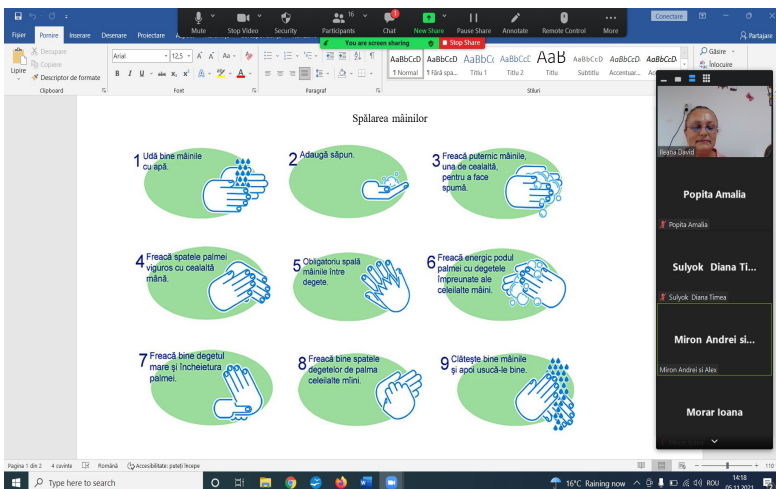
b) Consiliere și asistență medicală comunitară

Această activitate a avut ca scop creșterea nivelului de conștientizare, cu privire la menținerea sau îmbunătățirea stării de sănătate a grupului țintă. S-a realizat prin sesiuni interactive individuale și de grup pe diferite teme, care sunt legate de adoptarea unui stil de viață sănătos și reducerea riscurilor asociate unor comportamente de risc, manifestate de copii și adolescenți (nutriție, adicții, sănătatea reproducerii, etc.).

Astfel, temele principale abordate au fost:

Prim-Ajutor - gestionarea unor simptome și a unor probleme de sănătate:

- Urgențele cauzate de căldură, Insolăția;
- Mușcăturile de insecte;
- Infecția cu COVID-19;
- Cum gestionăm durerea;
- Igiena orală;
- Igiena corpului, părului și unghiilor etc.

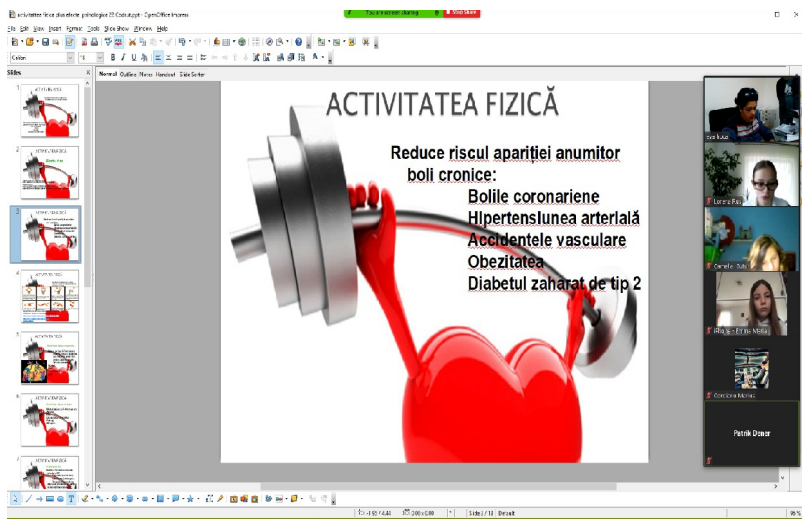

Nutriție:

- Educație pentru nutriție și stil de viață sănătos;
- Rolul fructelor și legumelor în organism;
- Organismul și ritmurile vieții;
- Plante aromatice și terapeutice etc.

Stil de viață sănătos:

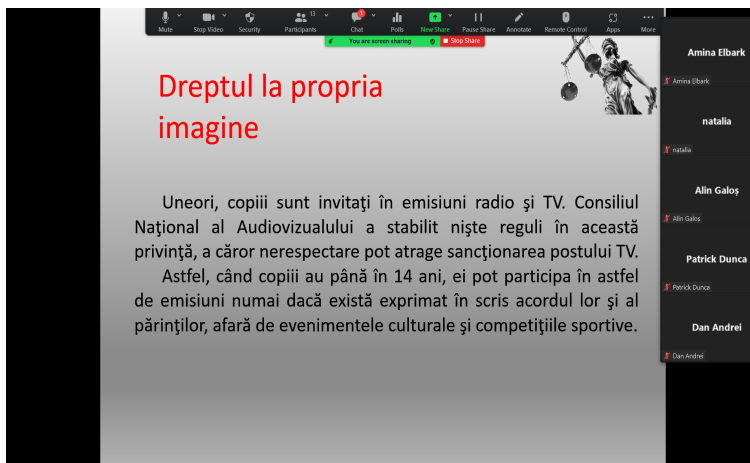
- Reguli de igienă;
- Importanța odihnei;
- Igiena somnului;
- Exerciții fizice și efectul lor asupra organismului din punct de vedere medical și psihologic;
- Dependențele;
- Dezvoltarea și modificările apărute în adolescență la nivelul organismului;
- Sănătatea reproducerii și bolile cu transmitere sexuală;
- Dezvoltarea creierului la adolescenți;
- Alimentație sănătoasă și tulburări alimentare;
- Vaccinarea;
- Stresul, agresivitatea și atacul de panică;
- Deficiențele posturale;
- Neurotransmițătorii chimici;
- Acneea juvenilă;
- Rolul calciului și magneziului în organism;
- Rolul apei în organism etc.

În cei 3 ani de implementare a proiectului, numărul total al atelierelor cu tematică medicală, susținute de cele 2 asistente medicale, a fost de 290 de sesiuni. Asistenții medicali au mai realizat și ședințe de consiliere medicală individuală, atât cu copiii, cât și cu părinții, însumând un total de 245 de consilieri.

c) Consiliere și asistență juridică

Activitatea a constat în întâlniri individuale și de grup, în care s-au abordat subiecte legate de drepturile copiilor, clarificarea unor situații juridice legate de contextul familial al copiilor (ex. informare juridică legată de divorț), a drepturilor copiilor în școală (ex. legat de fenomenul de bullying, abuz, consum de substanțe psiho-active, ș.a).

The image shows a screenshot of a Zoom meeting. The main content is a slide with the title "Dreptul la propria imagine" in red. Below the title, there is text in Romanian discussing children's rights to privacy and their participation in media. The slide also features an illustration of Lady Justice. The Zoom interface is visible, including the top toolbar with options like Mute, Stop Video, Security, and a list of participants on the right side.

Dreptul la propria imagine

Uneori, copiii sunt invitați în emisiuni radio și TV. Consiliul Național al Audiovizualului a stabilit niște reguli în această privință, a căror nerespectare pot atrage sancționarea postului TV.

Astfel, când copiii au până în 14 ani, ei pot participa în astfel de emisiuni numai dacă există exprimat în scris acordul lor și al părinților, afară de evenimentele culturale și competițiile sportive.

Consilierul juridic, asistat de animatorii socio-educaționali a desfășurat activități pentru copii, sub forma sesiunilor de grup. Prin intervenția animatorilor, s-a urmărit fluidizarea și animarea discuțiilor, precum și provocarea exprimării interactive. În cadrul acestor sesiuni, au fost abordate subiecte legate de drepturile și obligațiile copiilor, în general și la școală, accesarea diferitelor resurse din comunitate, facilitarea integrării lor în societate, precum și teme legate de reducerea riscurilor asociate unor comportamente de risc manifestate de copii și adolescenți.

Astfel, în perioada 2020-2023 au avut loc 90 de sesiuni coordonate de consilierul juridic, având ca subiect "Ce spune legea".

d) Consiliere și asistență socială

Această activitate s-a desfășurat în funcție de nevoile grupului țintă identificate în faza de evaluare sau de reevaluare. Obiectivele consilierii sociale au vizat lărgirea rețelei sociale a familiei prin ghidarea membrilor în a accesa diferite resurse din comunitate, pentru a facilita integrarea și funcționarea lor socială.

În funcție de nevoile identificate, beneficiarii din grupul țintă au fost acompaniați/referiți și către alte servicii publice și private destinate copiilor sau familiei. De asemenea, unii dintre părinții copiilor din grupul țintă au beneficiat de măsuri de sprijin pentru găsirea unui loc de munca, informare și consiliere profesională, sprijin pentru plasare pe piața muncii.

Asistenții sociali din proiect, au evaluat situația socio-economică și familială pentru toți beneficiarii înscriși în proiect, realizând 203 anchete sociale și semnând 203 contracte de furnizare a serviciilor cu reprezentanții legali ai copiilor înscriși în proiect. Intervenția asistenților sociali a urmat pașii managementului de caz în domeniul

protecției copilului, acordând servicii conform planurilor individuale de intervenție, concepute pentru toți cei 203 copii.

De asemenea, în perioada 2020 - 2023, au fost realizate 381 consilieri sociale, atât la domiciliul beneficiarilor, cât și la sediul instituției.

e) Activități/evenimente organizate pentru beneficiari

În cadrul acestei subactivități s-au organizat evenimente cu scopul de a consolida relațiile între beneficiari, dar și între beneficiari și specialiștii care lucrează în echipa de consiliere. Aceste evenimente, desfășurate în cadru informal, au contribuit la motivarea și stimularea participării copiilor din grupul țintă la activități, dezvoltarea relațiilor de încredere și au oferit un alt mod de învățare datorită contextului în care s-au desfășoară.

Subactivitatea s-a desfășurat sub forma a 3 evenimente/ excursii la București, care au inclus pe lângă activitățile de consiliere și socializare a copiilor și vizite la câteva puncte de atracție din capitala țării:

- Muzeul Național de Istorie Naturală “Grigore Antipa”
- Muzeul de Istorie al României
- Muzeul Țăranului Român
- Muzeul Național al Satului ”Dimitrie Gusti”

De asemenea, copiii însoțiți de experți au avut ocazia să se plimbe și să vadă clădiri și locuri importante ale Bucureștiului: Palatul Parlamentului, fântânile urbane din Piața Unirii, Piața Victoriei, Bulevardul Kiseleff.

Experții echipei au pregătit pentru copii jocuri interactive și au oferit copiilor pe toată durata excursiei informații utile și relevante despre capitală și obiectivele care au fost vizitate. Fiecare copil și familia sa au fost informați și au primit suport pentru participarea în siguranță la excursie (acordul părintelui/tutorei legale, regulamentul de participare la eveniment).

La cele 3 evenimente organizate la București au participat un număr total de 86 copii.

A 3.3 Educație și dezvoltare timpurie

Grupul țintă a beneficiat în cadrul proiectului și de activități care au avut ca scop oferirea unui cadru organizat de petrecere a timpului liber și de dezvoltare a abilităților sociale. Cei doi animatorii socio-educăționali au coordonat această subactivitate.

a) Jocuri educative pentru copii

Deși inițial aceste activități erau menite să se desfășoare în format fizic, pentru a facilita interacțiunile directe între copii și deconectarea de la rutina zilnică, venirea pandemiei cu Covid 19 a determinat mutarea întâlnirilor în mediul on-line, sesiunile desfășurându-se pe platforma Zoom. Chiar dacă a reprezentat o provocare atât pentru cei care au condus discuțiile (animatorii socio-educăționali), cât și pentru copii, fiind nevoie de regândirea și adaptarea conținutului, această formulă a avut succes. Subactivitatea s-a desfășurat cu o frecvență săptămânală, contribuind la dezvoltarea abilităților de comunicare, îmbunătățire a memoriei, a creativității și imaginației copiilor. De asemenea, s-a stimulat competitivitatea, lucrul în echipă și dorința de a reuși, inclusiv în viață.

Numărul total al sesiunilor online desfășurate de animatorii socio-educăționali, în cei 3 ani de proiect, a fost de 204, la fiecare întâlnire participând în medie 18 copii.

Temele abordate au fost diverse, dintre care pot fi enumerate: Joc de comunicare și voie bună, Farse și întâmplări amuzante, Jocurile copilăriei noastre, Importanța activităților de voluntariat, Primar pentru o zi, Arborele genealogic, Primii pași financiari, Ghicitori, Vreau să călătoresc, Să vorbim despre arta culinară, Tradiții și obiceiuri, Istoria salutului, Biodiversitatea - varietatea vieții pe Pământ, Semnificația și psihologia culorilor, Pregătirea și prevenția ca unelte pentru supraviețuire în natură, Comunicarea în era tehnologiei, Jurnal de vacanță etc.

b) Cursuri de instruire pe teme de interes pentru copiii/elevi

Proiectul a avut în vedere organizarea unor cursuri care să contribuie la dezvoltarea diferitelor tipuri de învățare de către elevi (învățarea prin cercetare, prin descoperire, învățarea socială, învățarea prin colaborare, învățarea experimentală, învățarea naturală, din situații de viață autentice) și la depășirea granițelor stricte între învățarea formală, cea nonformală și cea informală.

Tematica care a prezentat cel mai mare interes în rândul beneficiarilor a fost cea de fotografie. Astfel, s-au organizat 3 cursuri de Artă Fotografică, la Turnul Croitorilor, la care au participat 82 de copii.

Cursanții au învățat tehnici fotografice de bază, adaptate utilizării camerelor telefoanelor mobile, tehnici de filmare și editare folosind telefoane mobile, echipamente suplimentare și aplicații specializate. Expunerile și demonstrațiile din cadrul orelor de curs au alternat cu discuții și aplicații practice.

c) 10 excursii, activități pentru educație nonformală.

Această subactivitate a urmărit dezvoltarea și îmbunătățirea unor abilități non-cognitive (ex. creativitate, stima de sine, planificare, managementul timpului, management financiar, ș.a), consolidarea relațiilor dar și învățarea datorită contextului în care s-au realizat excursiile, vizitele, persoanelor cu care au intrat în contact și a situațiilor pe care le-au gestionat într-un mediu real.

Chiar dacă inițial era preconizat ca excursiile să fie organizate după următorul program: anul I - 3 excursii, anul II - 4 excursii, anul III - 3 excursii, perioada pandemiei cu Covid 19 a determinat ca acestea să fie realizate în fapt în ultimul an de implementare al proiectului. Astfel, în perioada ianuarie – aprilie 2023, au avut loc 2 excursii la Oradea, 2 la Sibiu, 1 în Brașov, 2 la Deva, 1 la Sighetul Marmației și 2 la Târgu Mureș, la fiecare participând câte 15 copii, însoțiți de câte 3 specialiști.

Excursiile au inclus atât activități interactive (jocuri de echipă, cântece, mici concursuri de cunoștințe de cultură generală, ghicitori) și de socializare, cât și vizite la obiectivele turistice.

Beneficiarii au avut ocazia să viziteze:

- Muzeul Art-Nouveau, Muzeul Țării Crișului, Grădina Zoologică în Oradea;
- Muzeul Astra, Muzeul Bruchental, Castelul de Lut Valea Zânelor Sibiu, Grădina Zoologică la Sibiu;
- Biserica Neagră, Muzeul de Istorie, Dealul Tâmpa/Telecabină, Bastionul Tesatorilor la Brașov;
- Muzeul Civilizației Dacice, Cetatea Deva/Telecabina, Castelul Corvinilor la Deva;
- Memorialul Victimelor Comunismului, Casa Elie Wiesel, Muzeul Satului, Cimitirul Vesel de la Săpânța la Sighetul Marmăției;
- Grădina Zoologica, Cetatea Medievala, Palatul Culturii la Târgu Mureș.

De menționat este și faptul că au fost recrutați și formați, un număr de 10 voluntari, din rândul părinților copiilor beneficiari, care au participat la excursii și s-au implicat în mod activ în buna desfășurare a evenimentelor.

d) Activități extrașcolare, ateliere tematice

Aceste atelierele au fost organizate de către un furnizor în domeniul educației nonformale, respectiv traineri/facilitatori/formatori profesioniști. Astfel, au avut loc 6 ateliere tematice, oferind noi experiențe de învățare, după cum urmează:

- Ateliere de autocunoaștere și dezvoltare a abilităților de comunicare, prin teatru de improvizație;
- Ateliere de dezvoltare a creativității, abilităților de comunicare și lucru în echipă, prin producerea unor produse artistice;
- Ateliere privind metode ale comunicării nonviolente;
- Ateliere de scriere creative;
- Ateliere de Storytelling - Dă voce Povestitorului din tine!;
- Ateliere de metode de învățare prin experiență.

Atelierele tematice au urmărit dezvoltarea personală a copilului, a abilităților de comunicare și socializare, de lucru în echipă, diminuarea sentimentului de marginalizare și excludere a copiilor aflați în diverse forme de risc de separare de familie sau din familii defavorizate, creșterea capacității de adaptare și integrare, reducerea comportamentelor și atitudinilor negative și discriminatorii, creșterea motivației și a încrederii în sine.

Cele 6 tematici abordate au fost susținute cu câte 5 serii de copii, realizându-se astfel un număr de 30 ateliere, la care au participat în medie câte 15 copii/atelier.

A4. Acordarea de subvenții și premii pentru beneficiarii din grupul țintă

Motivarea grupului țintă pentru a participa activ la toate aceste activități s-a realizat în parteneriat cu familiile copiilor și cu școala, fiind o acțiune constantă din partea specialiștilor din proiect.

Motivarea a constat atât în oferirea de recompense materiale de diferite feluri, cât și în crearea unei relații de încredere cu fiecare beneficiar, prin respectarea unicității persoanei și a confidențialității referitoare la vulnerabilitățile personale și comunicarea constantă cu aceștia și familiile lor.

Astfel, participarea copiilor la activitățile proiectului, a fost susținută cu *hrană* (150 de beneficiari x 31 luni), fiecare copil primind o porție de mâncare pentru fiecare participare la activități. De asemenea, pentru a stimula participarea la activitatea de consiliere și pentru a sprijini frecventarea școlii, ținând cont de modalitatea de derulare a orelor în perioada pandemiei, s-au acordat *tablete* pentru un număr de 48 copii, în momentul în care au intrat în proiect, dar și *pachete de igienă* pentru 150 beneficiari și *rechizite școlare* pentru 175 beneficiari. Mai mult, în perioada sărbătorilor de Crăciun și Paște, fiecare copil beneficiar a primit câte un *pachet de dulciuri și fructe*.

Tot pentru a stimula participarea copiilor la activitățile specifice ale proiectului beneficiarii din proiect (copii și familie) au primit un ajutor financiar lunar sub forma de **subvenție, în valoare de 250 lei/lună.**

Criteriile de eligibilitate pentru acordarea subvențiilor au fost veniturile modeste ale familiei, care nu beneficiază de suportul familiei extinse și care au dificultăți în a răspunde corespunzător nevoilor copilului din cauza resurselor financiare reduse.

Mai mult, pentru a recompensa implicarea, rezultatele și participarea copiilor la activități/subactivități, s-au acordat **premii.** Astfel, 150 de copii cu o frecvență bună la activități și cu o implicare activă, au primit premii constând în:

- biciclete + tablete (Premiul I – 60 copii)
- trotinete + tablete (Premiul II – 60 copii)
- tablete (Premiul III – 30 copii).

A 5. Organizarea de campanii de informare, conștientizare și sensibilizare, privind promovarea drepturilor copiilor

În cadrul proiectului, s-au organizat campanii de informare, conștientizare și sensibilizare, privind promovarea drepturilor copiilor. Acest demers a avut 2 mari componente: în primul rând, au avut loc acțiuni în școli, în rândul elevilor, profesorilor și reprezentanților părinților, iar în al doilea rând, s-au efectuat și campanii stradale, care au vizat comunitatea locală.

I. Campaniile în școli – s-au derulat la nivelul a 16 unități de învățământ (școli gimnaziale, licee, colegii tehnice) cu care s-a semnat acord de parteneriat în cadrul proiectului, pe componenta A5.

Acestea sunt:

- Școala Gimnazială "Alexandru Vaida-Voevod",

- Școala Gimnazială "Octavian Goga",
- Școala Gimnazială "Constantin Brâncuși",
- Școala Gimnazială "Ion Agârbiceanu",
- Școala Gimnazială "Horea",
- Școala Gimnazială "Iuliu Hațieganu",
- Școala Gimnazială "Traian Dârjan",
- Școala Gimnazială "Nicolae Iorga",
- Liceul de Infomatică "Tiberiu Popoviciu",
- Colegiul Național "George Coșbuc",
- Liceul Teoretic "Mihai Eminescu",
- Colegiul Tehnic "Raluca Ripan",
- Liceul Teoretic "Avram Iancu",
- Colegiul de Muzică "Sigismund Toduță",
- Liceul Greco-Catolic "Inochentie Micu",
- Colegiul Tehnic de Construcții "Anghel Saligny".

Pe perioada de implementare a proiectului, s-au desfășurat 54 de campanii în școli, care au abordat următoarele teme:

- bullying,
- siguranța pe internet,
- stil de viață sănătos,
- vulnerabilități în adolescență.

Aceste activități au fost realizate prin colaborarea specialiștilor de aceeași profesie, dar și prin echipe multi-disciplinare cum ar fi psiholog - asistent medical, consilier juridic – asistent social, asistent medical - animator, etc. fiecare aducându-și propria contribuție și prezentând informații conform ariei sale de competență, pentru buna desfășurare a sesiunilor și o înțelegere mai amplă a problematicii abordate.

De asemenea, specialiștii din proiect au organizat întâlniri anuale și cu cadrele didactice, reprezentanții comitetelor de părinți și cu reprezentanții elevilor din cele 16 școli partener.

II. Campaniile stradale - au avut ca scop informarea, conștientizarea și sensibilizarea comunității locale privind drepturilor copiilor și nevoia acestora de a avea familie. Acestea s-au desfășurat în diferite locuri publice de pe raza municipiului Cluj-Napoca - Piața Unirii, Parcul Central Simion Bărnuțiu, Piața Muzeului.

În cei 3 ani de proiect, s-au organizat 4 campanii prin care s-a dorit informarea, conștientizarea și sensibilizarea comunității locale privind drepturile copilului și importanța familiei pentru copii. Astfel, au fost elaborate și publicate materiale publicitare (pliante, flyere, roll-up-uri) care au ajutat transmiterea de mesaje scurte comunității locale, referitor la tematica care vizează drepturile copilului, dar și privind serviciile sociale oferite prin proiect.

Tot în cadrul acestei activități, s-a înregistrat un *spot publicitar radio*, care s-a difuzat zilnic, în fiecare oră, în rețeaua InfoTraffic, în perioada 19 noiembrie 2022 – 31 decembrie 2022. Astfel, în data de 10.11.2022, 3 experți din echipa de implementare a proiectului, coordonați de responsabilul de proces au organizat și implementat activitatea de înregistrare a spotului. Această acțiune s-a desfășurat sub forma unei întâlniri în care experții au pregătit copiii care au fost selectați anterior pentru înregistrarea spotului și care a avut ca tematică: importanța familiei pentru copil, prevenirea separării copilului de familie, drepturile copilului.

A 6. Dezvoltarea unui cluster comunitar informal

În cadrul Proiectului PROTECT(ie), una din activitățile desfășurate, s-a referit la înființarea, organizarea și funcționarea unui Cluster comunitar informal.

Înființarea Cluster-ului a avut ca **scop creșterea capacității la nivel comunitar de a identifica timpuriu copiii și adolescenții vulnerabili, de a facilita accesul lor la servicii de specialitate existente în comunitate și de a găsi soluții optime de intervenție** în aceste cazuri, care să prevină apariția riscului de separare a copilului de familie.

Prin acest cluster s-a urmărit conectarea inter-instituțională a specialiștilor din diferite domenii, implicate în asistarea copiilor și a familiilor lor, propunându-și **dezvoltarea unei rețele de specialiști**, care să utilizeze o bază de date comună cu privire atât la copiii din medii vulnerabile, cât și la serviciile care pot fi accesate. Unul din scopurile clusterului a fost și de a oferi sprijin între specialiști, de tip intervizare sau supervizare, după caz, precum și posibilitatea de a organiza și coordona grupuri de lucru pentru o abordare multidisciplinară și complexă a cazurilor. Clusterul comunitar informal s-a reunit de 4 ori în perioada de implementare, problematicile abordate fiind: prevenirea și combaterea absenteismului școlar și a altor probleme disciplinare în rândul elevilor, identificarea unor soluții la problemele cu care se confruntă școlile partenere și alte altor situații dificile din context școlar și comunitar.

La aceste întâlniri, au participat reprezentanți ai DASM, DGASPC, Poliție, Școli, Inspectoratul Școlar, CJRAE, Poliția Locală, ONG-uri care activează în domeniul prevenirii separării copilului de familie, prin centrele de zi pentru copii (FRCCF, Uniunea Creștină, Caritas, UiPath Foundation) sau diferite programe, cum este cel de Mentorat din cadrul Asociației Preventis.

Au fost semnate 9 protocoale de colaborare cu instituții/organizații interesate, însă numărul celor implicați și dornici să își aducă contribuția în acest domeniu al protecției și prevenirii drepturilor copilului a fost mult mai mare. Activitatea de motivare a actorilor sociali, în vederea colaborării interinstituționale, rămâne o prioritate și după încheierea proiectului, în perioada de sustenabilitate.

CONCLUZII

Proiectul *"PROTECT(ie) – Prevenirea Riscurilor prin servicii de specialitate oferite la Timp Elevilor, Copiilor și Tinerilor, aflați în risc de separare de familie în municipiul Cluj-Napoca"*, Cod SMIS 2014+: 130413, a fost un proiect cu finanțare europeană nerambursabilă și a fost implementat de Direcția de Asistență Socială și Medicală prin Centrul de Resurse pentru Părinți și Copii în perioada 15.07.2020–14.07.2023. Proiectul și-a propus să dezvolte, la nivel local, serviciile pentru copii și adolescenți aflați în risc de separare de familiile lor, prin facilitarea dezvoltării personale și sociale a acestora, creșterea gradului lor de participare activă și integrare în familie, școală și comunitate. În cadrul proiectului s-au oferit servicii de informare, evaluare psihologică, consiliere de specialitate, socializare, petrecere a timpului liber și educație parentală, bazate pe nevoile și așteptările specifice copiilor aflați la risc de separare de familie din municipiul Cluj-Napoca.

Proiectul a avut la bază un model de furnizare de servicii integrate, prietenoase, oferite copiilor, adolescenților și familiilor lor prin Centrul de Resurse pentru Părinți și Copii, care a fost inclus în „Ghidul de modele alternative de dezvoltare a activității de prevenire a separării copilului de familie” realizat recent de Banca Mondială și ANDPDC: <http://comunitate.copii.ro/models/centrul-de-resurse-pentru-parinti-si-copii/>.

Identificarea, selecția și înrolarea copiilor în proiect au fost realizate în funcție de vulnerabilitățile care indicau un risc crescut de separare a copilului de familia sa. Nu toate vulnerabilitățile identificate inițial au putut fi adresate de proiect în mod direct, dar în urma intervenției a fost posibil să determinăm dacă unele dintre problemele și nevoile copiilor și familiilor lor ar putea fi abordate și adresate în cadrul altor proiecte viitoare care vor fi implementate de DASM sau de alte instituții partenere din comunitatea clujeană.

Așa cum a fost conceput proiectul, serviciile psihosociale, medicale, juridice (acolo unde a fost cazul), serviciile de dezvoltare personală, de petrecere a timpului liber și de socializare oferite copiilor și familiilor lor și celelalte elemente ale proiectului (excursiile, cursurile de formare, atelierile creative), precum și beneficiile oferite copiilor (masă caldă, subvenții, premii, ghiozdane, rechizite, pachete de igienă) au condus la diminuarea vulnerabilităților grupului țintă al proiectului – copiii în risc de separare de familie.

Principiile Teoriei Schimbării Sociale *pot ajuta la înțelegerea și la aprecierea eficacității și impactului proiectului, dar și a relevanței acestuia.*

Proiectul a facilitat accesul copiilor și adolescenților la servicii sociale, de educație non-formală, încurajând participarea lor activă în cadrul proiectului, frecventarea școlii, identificarea și practicarea hobbyurilor și intereselor extrașcolare.

Calitatea serviciilor primite de către copii a fost una crescută având în vedere resursele umane și materiale implicate: pe de o parte expertiza specialiștilor și echipei, pe de altă parte dotarea Centrului de Resurse pentru Părinți și Copii cu jocuri, cărți de specialitate și alte materiale la care beneficiarii și familiile lor au avut acces.

Se poate afirma că ***proiectul a contribuit semnificativ la diminuarea riscului de separare de familie în rândul beneficiarilor din grupul țintă, ca urmare a serviciilor și beneficiilor primite de către copii și familiile lor.*** Diminuarea acestui risc, care are multiple fațete, s-a realizat prin:

- informarea și consilierea copiilor și adolescenților pe teme de interes pentru vârsta și stadiul lor de dezvoltare
- ghidarea copiilor și adolescenților spre învățarea unor abilități de viață (reziliență, creativitate, gândire critică, autoreglare, autoeficacitate)
- oferirea de oportunități de socializare, învățare non-formală și petrecere a timpului liber într-un mod util și plăcut
- suportul oferit părinților (unii dintre părinți au urmat în cadrul Centrului de Resurse pentru Părinți și Copii cursuri de educație parentală). Prin sesiunile de consiliere și monitorizare cu părinții și aparținătorii copiilor, dar și prin sesiunile de parenting s-a avut în vedere consolidarea relațiilor în cadrul familiei și familiei extinse, precum și îndrumarea adulților spre a adopta principiile disciplinării pozitive a copiilor și respectarea opiniilor acestora în toate chestiunile care îi privesc în cadrul familiei.
- creșterea gradului de cunoaștere și respectare a drepturilor copiilor și conștientizarea importanței familiei pentru copii, atât în rândul beneficiarilor (copii, adolescenți, familiile lor), dar și în rândul profesorilor, comitetelor de părinți de la nivelul instituțiilor de învățământ, precum și la nivelul comunității prin campaniile stradale și spotul publicitar pe această temă.

Diminuarea violenței în școli și în mediul online s-a realizat prin ateliere de informare în unitățile de învățământ pe tema bullyingului și a drepturilor copiilor la siguranță și protecție atât la școală, cât și acasă, în comunitate și pe internet.

Prevenirea comportamentelor de risc la copii și adolescenți și încurajarea adoptării unui stil de viață sănătos, a fost susținută permanent prin activități individuale și de grup, care au avut ca scop încurajarea adoptării unui stil de viață sănătos și prevenirea dependențelor de toate felurile.

Implementarea proiectului a avut efecte pozitive și în comunitate prin creșterea capacității Direcției de Asistență Socială și Medicală de a oferi servicii sociale grupului țintă – copii la risc de separare de familie și de a dezvolta și diversifica, pe viitor aceste servicii. Pe toată durata implementării proiectului, s-a urmărit creșterea interesului comunității pentru rezolvarea problemelor copiilor vulnerabili, acțiune concretizată prin înființarea și funcționarea Clusterului comunitar informal.

Un alt element important, care a adăugat calitate serviciilor proiectului a fost facilitarea accesului copiilor la tehnică în vederea digitalizării (prin oferirea de tablete) și prin suportul oferit pentru ***dezvoltarea unor competente sănătoase*** de a folosi internetul și informațiile la care aceștia au acces online.

De asemenea, ***implicarea și motivarea unei echipe de voluntari dedicați***, care au dorit să lucreze în acest domeniu a sporit credibilitatea și a adus un plus de valoare instituției noastre la nivelul comunității.

În urma implementării proiectului PROTECT(ie) s-a dezvoltat expertiza atât din punct de vedere teoretic cât și practic de a consolida și îmbunătăți acest gen de intervenții care să prevină apariția riscurilor care afectează calitatea vieții și bunăstarea copiilor.

Direcția de Asistență Socială și Medicală prin Centrul de Resurse pentru Părinți și Copii poate coordona și implementa aceste inițiative și pe viitor. Proiectul PROTECT(ie) este o dovadă de netăgăduit a faptului că adolescenții și copiii sunt o prioritate în comunitatea clujeană și că municipalitatea oferă toată susținerea ca să fie dezvoltate servicii în interesul și pentru bunăstarea copiilor și familiilor acestora.

Acest proiect a constituit o nouă oportunitate de a crea un context în care instituția noastră să mobilizeze actori locali relevanți – instituții publice, societatea civilă,

mediul academic, sectorul privat să se implice în acțiuni prin care să fie promovate și implementate drepturile copiilor.

Acest proiect a fost o bună ocazie pentru municipalitatea clujeană de a demonstra că adolescenții și copiii sunt cetățeni activi ai orașului nostru, sunt actori sociali care modelează și influențează mediul în care trăiesc și că ei merită să fie sprijiniți pentru a-și atinge potențialul și a contribui cu energia și ideile lor la bunăstarea întregii comunități.

Acest proiect este și rămâne un model de bune practici care poate fi scalat cu succes în comunitățile urbane.

Mărturiile beneficiarilor (copii, părinți, voluntari) stau ca dovadă a rezultatelor calitative ale proiectului:

"În acest proiect am observat că au fost implicați oameni cu suflet mare și bun, care nu judecă și se poartă egal cu fiecare copil în parte! Oamenii care știu să asculte și să dea sfaturi în funcție de cerințe. Am învățat multe lucruri foarte bune, cum ar fi să am grijă de sănătatea mea, de oamenii din jur, cum să mă feresc de lucruri neplăcute și să fac tot ce e mai bun și sănătos pentru liniștea mea!" (C.M. - adolescentă 15 ani)

"Acest program PROTECT a adus o mai bună înțelegere între noi, mamă și fiică, a adus o mai bună comunicare, o mai bună înțelegere a adolescenței în aceste vremuri dificile. Mulțumim mult pentru ajutorul și sprijinul oferit de către toți!" (C.A. - mamă)

"Eu și sora mea ne-am simțit bine la voi în proiect. Ne-au plăcut mult excursiile și mesele calde pe care le primeam, activitățile la fel. Mulțumim frumos!" (C.R. - adolescentă 16 ani)

"Este prima dată în viață când am participat la un proiect de acest gen. Am pornit cu zero încredere și acum spre sfârșit, închid cu maximă recunoștință. Experiență minunată pentru copii și pentru mine ca voluntar, având parte de îmbogățirea cunoștințelor culturale, socializare, dezvoltare personală, legând prietenii multe, învățând lucruri noi despre educație cu blândețe. Ne-am simțit în siguranță, fiind un mediu cu oameni de specialitate, empatici, minunați. Mulțumim pentru că ne-ați dat ocazia să participăm la un asemenea proiect!" (M.I. - mamă și voluntar proiect)

"Din punctul meu de vedere un asemenea proiect ar trebui să continue, deoarece s-au prezentat informații culturale și de interes pentru adolescenții care, cu siguranță, au avut câte ceva de învățat. Au acumulat informații pe care poate încă nu sunt pregătiți să le înțeleagă, dar cu siguranță atunci când se vor lovi de câte o situație, își vor aminti că alături de oameni frumoși și bine pregătiți, au învățat ceva util și folositor pentru ei. Din acest proiect copiii au învățat să își facă prieteni, indiferent de vârstă, au învățat să se respecte între ei. (...) Fiica mea a ajuns să îndrăgească oamenii mai mult, să fie mai deschisă spre comunicare cu cei din jurul ei. A învățat să fie mai stăpână pe ea și să își impună respectul. Toate orele la care a participat, i-au adus o mulțime de idei frumoase și momente de fericire. Vă mulțumim pentru tot sprijinul și atenția oferite copiilor și adolescenților." (S.A.- mamă)

” Ne-au plăcut activitățile, informațiile au fost de folos, profesorii drăguți, zâmbitori și buni. Ne-a plăcut acest proiect! Mulțumim!” (D.M. - adolescentă 18 ani)

”Pentru mine acest proiect a însemnat susținere în primul rând. Faptul că am avut consiliere psihologică a însemnat enorm, mai ales că copiii mei le e greu să se deschidă sufletește față de străini. Foarte mult a însemnat această consiliere și pentru mine ca părinte. M-am simțit înțeleasă și am plecat de fiecare dată cu unelte noi. Cadourile de sărbători, precum și mesele calde ne-au prins tare bine de asemenea. Lucrând full time, în ultima vreme, mi-a fost greu să gătesc mereu, așa că mesele acelea au fost salvatoare. Noi nu putem decât să mulțumim și să fim recunoscători pentru acest program. Ne-a prins tare bine!” (S.M. - mamă a 3 copii)

”Nouă ne-a plăcut acest proiect, și când spun nouă mă refer atât la mine ca și părinte, cât și la copii! Recunosc că la început am fost sceptică - având în vedere conjunctura cu Covidul și faptul că a trebuit să ne adaptăm la mediul on-line atât noi, cât și copiii și organizatorii! Dar trecând peste toate acestea am descoperit că temele dezbătute sunt minunate, urmate apoi de activități de socializare și excursiile care au fost educative și relaxante! Dar cel mai important dintre toate este faptul că personalul care a organizat totul a făcut-o într-un mod foarte profesional, noi nu am descoperit niște “oameni” ci o “familie frumoasă”, primitoare, mereu găsind răspunsuri la întrebările noastre, și erau mereu oferite cu zâmbetul pe buze! Mulțumim mult pentru atenția acordată, vă doresc mult succes în proiectele și activitățile viitoare!” (R.C. - mamă și voluntar proiect)

”Excursiile organizate în diferite locuri au fost punctul forte!” (L.M. - adolescentă 19 ani)

”La proiect mi-a plăcută faptul că, copiii au avut posibilitatea să învețe lucruri noi și importante, unele foarte utile. Au interacționat unii cu alții și s-au legat prietenii. În legătură cu voluntariatul, mă bucur foarte mult că am putut să particip, deoarece am reușit să văd cum este să fi în locul dumneavoastră, care a trebuit să îi supraviețuiești și să aștepți grijă de ei, munca din spate și bucuria copiilor, care au reușit să se distreze și să vadă locuri noi, care poate nu ar fi fost posibil din diferit motive.” (M.R. - mamă 3 copii și voluntar proiect)

”Atelierele - Am experiențe noi. Am făcut lucruri pe care nu le făceam de obicei și care m-au ajutat să ies din zona mea de confort. Consilierea - preferata mea. M-a ajutat să mă cunosc pe mine mai bine și să evoluez. Excursii - Am călătorit mai mult, am avut șansa să cunosc mai bine România și mi-am făcut prieteni noi.” (O.A. - adolescentă 15 ani)

”Mi-a plăcut că am fost la Brașov și la munte. Și la ateliere îmi place că am învățat multe lucruri noi.” (G.C. - adolescent 13 ani)

”Mă bucur că am colaborat cu oamenii din acest proiect! Sunt niște oameni deosebiți grijulii și care știu să asculte și să se distreze cu copiii în funcție de cerințele și nevoile lor! În calitate de părinte și voluntar în același timp am avut plăcerea de a petrece câteva zile cu unii din colaboratorii și responsabilii acestui proiect și doresc să spun că au fost nemaipomeniți! Nu au făcut diferențe între copii, chiar dacă nu ei erau

responsabilii lor, s-au comportat egal și extraordinar cu fiecare în parte, dându-le sfaturi și încercând să îi îndrume pe fiecare spre ce este mai bun și mai sănătos pentru ei! Orice colaborare cu aceste persoane v-a fi o plăcere chiar și pe viitor dacă v-a mai fii!” (C.V. - mamă și voluntar proiect)

”Mă numesc P.S. și sunt mama a doi copii. Mă bucur foarte mult că am făcut parte din acest proiect unde am cunoscut oameni minunați. Țin să vă mulțumesc pentru tot. Ce pot să vă zic e că acum ceva timp, la începutul proiectului, băiatul meu era foarte timid, nu avea prieteni, avea probleme cu frica și nu avea încredere în el. Dar pe parcursul activităților copilul meu s-a schimbat foarte mult, a învățat anumite lucruri pe care sper să nu le uite (să stea departe de consumul de droguri, țigări și alcool). Sper să rămână un copil bun ca până acum. Fetei mele i-a plăcut foarte mult în excursii și din când în când mă întrebă ”când mai mergem în excursie?”. Eu vă mulțumesc din suflet pentru tot ce ați făcut pentru noi, ne pare foarte rău că se termină proiectul. Poate pe viitor vom mai avea ocazia să participăm la un asemenea proiect.” (P.S. - mamă a doi copii)

”Am 15 ani și ce pot să vă zic e că m-am simțit foarte bine la toate activitățile din proiect. Mie mi-a plăcut cel mai mult că am învățat să ne ferim de droguri, băutură și altele. Am învățat și unele legi pe care nu le știam și care mă ajută pe viitor să fac alegeri bune. Mi-au plăcut tare mult și excursiile dar și cadourile și vă mulțumesc tuturor pentru tot. Aș vrea ca pe viitor să mai pot participa cu dumneavoastră la activități.” (M.P. - adolescent 15 ani).